GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata na zwyczaynym papierze złp. 12, na francuzkim złp. 15.

N^{ER} 126.

Pojedynczy numer na zwyczaynym papierze gr. 10.

PIĄTEK DNIA 26 LISTOPADA 1830 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzien	godzina	Barometr na 0° R.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
25.	7	27 8, 474	+ 1. 0	100	północny średni	pochmurno	deszcz.
	12	„ 9, 156	+ 3. 9	100	południowo-wsch. mocny	„ „	
	8	„ 9, 123	+ 2. 7	100	„ „	„ „	
	9	„ 9, 554	0. 0	100	„ „	„ „	w nocy śnieg.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Bajonna 7, — Paryż 12, — Madryt 1, — Perpignan 2, — Brzegi Menu 14, — Londyn 13 — Petersburg 9 listopada, — Odessa 30 paźdz:

Mina przybył nakoniec do Bajonny, po tysiącznych niebezpieczeństwach. Woysko konstytucyonistów zostaje na ziemi hiszpańskiey, niedaleko pustyni Nourri. Hrabia Espagna znayduje się niedaleko Puycerdy. — Izba deputowanych Francyi, na posiedzeniu dnia 10 b. m. przyjęła większością 142 przeciw 95 głosów, prawo tyczące się rękoymi (*kaucyi*) dzienników; taż izba na posiedzeniu d. 11 wybrała nowym prezesem P. Kazimierza Perrier, większością 180 kresek przeciw 91, a viceprezydującym, P. Dupin starszego, większością 182 przeciw 62. — Mowią w Paryżu, o bliskim powrocie z Algieru jenerała Clausel, gdzie w jego mieyscu pozostać ma jenerał Beyer. — Z powodu zaszłego w Madrycie rozruchu w instytucie wychowania publicznego San Carlos, takowy z rozkazu rządu natychmiast zamknięty został, równie jak kollegium S. Izydora, gdzie Oycowie Jezuici — nauczali. Słychać, że pomiędzy rządem hiszpańskim i francuzkim zaszły dyplomatyczne zatargi, z powodu przekroczenia granic. — Do Perpignan nadeszła wiadomość przez okręt przybyły z Gibraltaru, że Torrios wylądował do Andaluzyi. Ma on mieć dwie zbroyne goeletty. Tey chwili (2 listopada) zajął mocne stanowisko w Sierra de Ronda, gdzie oszańcowawszy się, zatknął chorągiew wolności. (G. B.) — Wiadomości nadeszłe do Niemiec z Anglii, są takiey zatrważającey osnowy: "*Mowa królewska przy otwarciu parlamentu niezrobiła pomyślnego wrażenia; rozjątrzenie ludu przeciw ministrom, a szczególniey przeciw xięciu Wellingtonowi jest wielkie, i wyjawiło się w sposobie nader niepomyślnym. Irlandya zdaje się chcieć oderwać od Anglii, i jeżeli ze strony rządu niebędą przedsięwzię-*

temi dzielne środki, to i tam pewnie okropności się doczekamy.„ Atoli wiadomość ta, jeżeli wzięła wiarę z dotychczasowych wypadków w Londynie i rubasznych junakieryi parlamentowych O'Connela, to więcey śmiechu, niż obawy jest warta. Niezaszło tam nic tak ważnego, coby mogło nawet Brzegi *Menu* zatrważać... (*) Kilkaset ostatniey klassy ludności miasta, liczącego 1,300,000 mieszkańców, że na jedney ulicy zrobiło wrzawę: niestanowi nic politycznego, a nawet dla policyi jest fraszką. Ale dziś niektórzy ladajacy dziennikarze...., przekształcili się na basetlistów, i wzgardzeni z swey przedayności w wyższey sferze, basują wreszcie spekulantom papierów. Oni to drobney mrówce nadają śrogość i zajadłość tygrysa; bo wszakże powyższy allarm niczem bydź więcey niemoże, jak spekulacyą tych, którzyby jeszcze bardziey chcieli zniżyć papiery, dopóki ich za bezcen nienakupią; a dopieroż to będą rokować światu wieczny pokóy. — Dziennik angielski Sun, donosi, że rząd tymczasowy Belgijów, rozstrzygnienie swey sprawy zdał na Francyą i Anglią. W skutku protokułu konferencyi londyńskiey z dnia 4 b. m. (patrz w gazecie krak: wczorayszey) belgijanie będą musieli ustąpić z okolic Mastrychtu, z twierdzy świeżo zdobytey Venloo i z Flandryi hollenderskiey, a natomiast holendrzy muszą ustąpić z twierdzy Antwerpii, i żegluga na Skaldzie zostanie wolną dla obu stron. — Podług naynowszych doniesień z Moskwy już pod dniem 6 b. m. nadeszłych do Petersburga, liczba chorych, stopniami, dzięki Naywyższemu! zmnieysza się. Dnia 5 już tylko 105 zachorowało, 50 wyzdrowiało, a 76 zmarło. — Początkowo po 200 przeszło dziennie zapadało. W innych gubernijach jeszcze bardziey zmnieyszyła się ta straszna klęska, a w niektórych całkiem ustała. — Doniesienia z Odessy również są zaspokajające względem stanu choroby tey, w nowey Rossyi. Od 20 do 25 września 47 osób zachorowało w Rostowie nad Donen, 18 umarło, a reszta wyzdrowiała; w Taganrogu od dnia 27 września do 9 października umarło 54. — Zresztą na wszystkich punktach, zaprowadzone są jak nayściśleysze kordony i kwarantany.

(*) *Wiadomość ta, jest albowiem z nad brzegów Menu,— O wielkiey tey rewolucyi w Londynie, donosi także i nasz Goniec Krakowski środowy.*

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Amsterdam 6 *Listopada.* — Pozawczoray kurs papierów publicznych był u nas ożywiony, lecz wczoray z trudnością w nich odbywały się interessa, dla braku potrzebney ufności.

Hamburg 9 *Listopada.* — Otrzymane dziś wiadomości z Londynu z dnia 5 b. m. donoszą o znacznem zniżeniu się papierów publicznych na giełdzie tameczney, jako też i w Paryżu.

Berlin 11 *Listopada.* — Wczoraysza giełda nasza niedoznała żadney zmiany. We wszystkich interessach niewiele ruchu. Dziś otrzymaliśmy wiadomość z Londynu z d. 5 b. m. o znacznem tam zniżeniu się kursu papierów publicznych, jako też i w Hamburgu: co też zapewnie podobnyż skutek sprawi i w naszych kursach.

Londyn 5 *Listopada.* — Niespokoyność zajęła wiele umysłów i silna niechęć obwieściła się w klassie pospolstwa. Liczne pożary były w Kent, Surry, których sprawcy są jeszcze dotąd nieznajomi. O awa przeszkód w przedsięwzięciu przywrócenia Irlandyi do zupełney spokoyności i stan niejakiey niepewności, w którey Francya dotąd zosta-

je, niemniey zmnieyszenie się kredytu w handlu zewnętrznym i boiaźń wyprowadzenia ztąd znaczney bardzo ilości złota: są to wszystko przyczyny obecnego poruszenia umysłów i zachwianey spokoyności. — Naygłównieyszey iednak przyczyny tego wszystkiego szukać należy, w skutkach przyśpieszonych codziennie powiększaiącego się zniżania kursu papierów publicznych, tak kraiowych iako i zagranicznych; a przez spekulacye tak w kraiu, iako i na placach obcych, liczba powikłanych osób tak iest wielka, iż to samo może iuż bydź dostateczném do utrzymywania i zwiększania nawet niespokoyności. Jeżeli opinia publiczna upewni się co do interessów belgiyskich; i wzburzenie w kraiu nassym (iakkolwiek niewielkie), ułagodzi się; mamy nadzieię, że wszelkie obawy rozproszą się: a ponieważ sądziemy, że to nastąpić powinno, śmiemy więc wnosić, że niebawnie ufność powróci.

ROZMAITOŚCI

List Polaka bawiącego w Kalkucie pisany do jednego ze swoich krewnych.

Kalkuta 4 *Czerwca* 1830. "Dnia 28 maja stanęliśmy nakoniec u kresu czteromiesięczney bardzo szczęśliwey podróży. Nie będę ci mówił o wielkości widowiska, które przedstawia Ocean; bo jak słusznie mówi Mickiewicz: "w żyjących języku, niema na to głosu: albo trzeba bydź Mickiewiczem; chcąc się odważyć na opis tego rodzaju. Ograniczę się kilką znanemi już porównaniami, że Ocean jest tak piękny jak niebo, a razem tak okropny jak piekło; że na morzu używa się i wielkich roszkoszy i dotkliwych cierpień: Z tego powodu znalazłem pomiędzy marynarzami, albo samych entuzyastów dla swego powołania, albo takich, którzy niém pogardzają w gruncie swojey duszy...... — W tey właśnie chwili, to jest dnia 31 maja, kiedy ludność Warszawy udaje się do Bielan, wpłynąłem na Ganges na statku parowym, myśląc o tobie, o wszystkich moich znajomych, i o różnicy naszego położenia: przychodziło mi nieraz na myśl że właśnie w tey chwili przechadzasz się nad brzegami rodzinney Wisły poświęcając niekiedy kilka wspomnień dla mnie. — Rzeka indyiska, na pierwszy rzut oka, nie jest wabiąca: oba brzegi Gangiesu, czyli też Houghly, będącey jedną z gałęzi pierwszey, są razem wspaniałe i dzikie. Możesz sobie wystawić zadziwienie człowieka przeniesionego po 4ech miesiącach morskiey podróży, w ognisko zbytku wegetacyi, wyższey nad wszelkie wyobrażenie; wstępującego że tak powiem w oranżeryą napełnioną drzewami palmowemi, kokosowemi i tysiącem innych drzew, krzewów i roślin, których wspaniałe i szlachetne kształty, a razem wytworne i lekkie, zdawały się wprowadzić mnie do państwa Scherazada lub do Armudy ogrodów. Im daley w górę rzeki posuwaliśmy się, tem więcey uderzało nas przedmiotów bardziey różnych i ożywionych: spotkaliśmy mnóstwo indyiskich łodzi kierowanych przez ludzi prawie nagich, prawie czarnych i prawie dzikich, których żywość okrzyk i wesołość różni się zupełnie od europeyczyków. Pomieszkania ich z trzciny stawione, pod cieniem wspaniałych i olbrzymich drzew, czyniły nam w dok ych okolic bardzo malowniczy i orginalny. — Nakoniec o kilka mil od Kalkuty, (odległey o 100 mil angielskich od morza), kray ten coraz jest wspanialszym i przechodzi w piękności okolice wszystkich stolic którem widział. Wyobraź sobie mnóstwo wieyskich domów, budowanych w guście pałacu w łazienkach, otoczonych wszelkimi bogactwami natury, i urządzonych na wzór angielski; niedziw się przeto

żem je za scenę magiczną poczytał. — Daley nieco przebywa się koło sławney warowni William i wchodzi się do miasta pałaców. Nic niemasz bardziej zadziwiającego bardziej oryginalnego a razem dziwacznego, jak pierwszy rzut oka na Kalkutę. Nie wiadomo, czyli się w mieście azyjatyckiém lub europeyskiém znayduje? Wspaniałe pałace i mizerne domki; karety angielskie z woznicami Indyanami w ubiorach wschodnich; muzułmanin w kołpaku, europeyczyk spoczywający na noszach: mnóstwo młodych ludzi na pięknych koniach angielskich, i znaczna liczba ludności odzianey w pòłnago, snująca się po ulicach. Zmęczonym się czuje człowiek mnogością tylu widoków nowych i niezwyczaynych, jak niemniey odznaczającą się żwawością indyjan, którzy z tego względu są podobni do naszych żydów; a którzy niedając ani chwili do zastanowienia się, porywają cię na swoje tragi (Palanquin) i przenoszą spiesznie, do zaleconego hotelu. W taki więc sposób odbyłem i ja mój wiazd do tego nadzwyczanego miasta, i uyrzałem się w hotelu Waterloo Stréet w którym znużony podróżny może wszelkie potrzeby przyzwoicie zaspokoić. — Gorąca są tu do nieznieśienia; lecz pomieszkania dosyć wysokie, i pokoje gdzie się jada i bawi, mają zawieszone u sufitu obszerne płótna, które poruszone za pomocą sznurów sprawują sztuczny wiatr i odświeżają tym sposobem powietrze. — Kurtka i pantalony z lekkiey białey materyi służą za zwykłe odzienie. Rzadko tu pieszo chodzą, ale tylko w pojeździe, lub konno się przeiezdzają, lub też każą się nosić. W rzeczy samey, trudno tu jest w tey porze krok jeden zrobić, dla nieznośnego skwaru słońca. Co do mnie, pròcz bardzo obfitey transpiracyi, zdrowie moje jest w jednostaynym stanie i niedoświadcza dotąd wpływu gwałtowney zmiany klimatu; cały sekret zachowania zależy tu, na ograniczeniu się w użyciu pokarmu i napoju, wczem naywiększe umiarkowanie zachowywać potrzeba. Z tem wszystkiem jest wiele w Indyach bodców podniecających gastronomiją; lecz niewiele mnie kosztuje bydź panem nad sobą w tey mierze, zwłaszcza kiedy wspomnę, iż to robię jedynie abym was mógł widzieć jeszcze. — Sposób życia w Kalkucie jest bardzo jednostayny; rano piją herbatę, w południe jedzą lekkie śniadanie, Tiffin zwane. W dzień prawie nigdzie nie wychodzą, lecz wszelkie interessa ułatwiają przez koresspondencyją. O godzinie 6 wieczorem, wyjeżdżają konno lub w karyklu na spacer, zwykle na rozległą i piękną płaszczyznę, która się za miastem rozciąga. Plac ten ma z jedney strony wspaniałe pałace, a z drugiey płynie Ganges, pokryty statkami rozmaitych narodów Europy, Chin, Arabii i Archypelagu indyiskiego. Warownia William, którey budowa jest jedną z naypięknieyszych, panuje nad tą równiną Course zwaną. Pałac rządowy zaymuje część jedną a drugą przedmieście z domków indyiskich, które mi przypomniały Powązki. Wyborna *chaussée* obwodzi dokoła równinę; i mnóstwo pięknych powozów można tam widzieć, które nie są wszakże tak świeże jak w Hydé Park w Londynie. Widok ten jest jedynym w swoim rodzaju: można tam widzieć ludzi całego świata w ubiorach sobie właściwych, ta różność obyczajów europeyskich i azyjatyckich, jako też i odmienność mowy; sprawuje nadzwyczaynie interessującą i orginalną maskaradę. — Wiele mi jeszcze bardzo rzeczy pozostaje do widzenia, a nadzwyczayny upał w dzień niedozwala mi wychodzić; lecz wszystko to będzie przedmiotem następnego mego pisma. Jak długi nasz tu pobyt będzie, tego niewiem. Interessa tak w Azyi jak i Europie w nie naylepszym są stanie; handel upada. — Odpoczynek jest koniecznym po tak przeciągłey podróży, a kraina tuteysza wymaga doskonałego rozpoznania. Lecz przedłuższy nieco termin pobytu w tych stronach, stałby się dla mnie wygnaniem. Chciałbym jak lord Byron, bydź obojętnym dla własnego kraju; lecz to iest rzecz wyższa nad moie siły. —
